

# ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

## ԵԿԵՂԵՑԱՇԵՆ ՆԱՅՐԱՊԵՏԻ ՆՈՒՆՅԱՆԸ

Բոլորեց Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ծննդյան 50-ամյակը: Այդ հինգ տասնամյակներից ավելի քան երեքն անցել են Հայոց Եկեղեցու և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հարկից ներս:

1970 և 80-ական թթ. առաջին կեսին Հայաստանում եկեղեցական կյանքը շարունակվեց այն ընթացքով, որն աստիճանաբար ձևավորվել էր Վազգեն Ա-ի ընտրությանը հաջորդած փարիսերից, երբ Եկեղեցուն պարտադրվել էր ծիսա-արարողական գործունեությամբ խստորեն սահմանափակված մի շրջանակ: Նրանում իսկ, սակայն, Վազգեն Վեհափառն իր իմաստուն քաղաքականությամբ կարողացավ Ս. Էջմիածինը հայ ժողովրդի հոգևոր կենտրոնին վայել բարձրության վրա պահել, որում Հայոց Հայրապետական Աթոռը խորհրդանշում էր մեր ազգային-հոգևոր ինքնությունը:

Ս. Էջմիածինը, սակայն, որպես ընդհանրական կենտրոն որքան Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդին էր, նույնքան՝ համայն հայությանը:

Այս պայմաններում Երևանը ոչ միայն որպես հայրապետական թեմի առաջնորդանիստ, այլև իր մեկ միլիոնից ավելի բնակչությամբ և շրջանների հեղուկ սերտ կապվածությամբ դարձել էր նաև հանրապետության ամենօրյա եկեղեցական կյանքի կենտրոնը, ուստի առանձնակիորեն էր կարևորվում Արարապյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդի դերը:

Ուղիղ քսան տարի առաջ Արարապյան Հայրապետական թեմում եկեղեցական ծառայության է անցնում մեր այսօրվա Հայրապետը՝ իր եկեղեցական նվիրյալ ու եռանդուն գործունեության շնորհիվ կարճ ժամանակում արժանանալով Վազգեն Վեհափառի ամենաբարձր գնահատությանը և վստահությանը, ի նշան որի երկու տարի անց երիտասարդ վարդապետը Հայրապետի կողմից նախ նշանակվում է առաջնորդական փոխանորդ, ապա ձեռնադրվում եպիսկոպոս: Առաջնորդական նշանակման մասին Հայրապետական կոնդակում ասվում է, որ այն տրվել է «ի գնահատման Ձեր աւելի քան երկու տարիների անձնուէր ծառայութեանց նոյն թեմում, վստահ լինելով, որ Ձեր նոր պաշտօնում պիտի շարունակէք Ձեր եկեղեցաշէն գործունեութիւնը. Ձեր անձը բնորոշող հոգևոր եռանդով եւ պատասխանատւութեան գիտակցութեամբ» («Էջմիածին», 1983, Բ-Գ, Լջ 3):

Վստահաբար կարող ենք ասել, որ այն գործունեությունը, որը Վազգեն Վեհափառը ծավալել էր Մայր Աթոռում, նույնը Գարեգին Սրբազանը ծավալեց Երևանում և այն ժամանակ Արարապյան թեմն ընդգրկող հանրապետության մի զգալի մասում



և վերաբերելով Հազգեն Առաջինի ընդհանրացված բնորոշմամբ՝ «նա Արարապյան թեմի իբրև առաջնորդ իր հոգածությունը փարածում է նաև այլ եկեղեցիների վրա, և ես ուզում եմ այս առիթը օգտագործել զինքը շնորհավորելու և գնահատելու իր աշխատանքը, և մատչելու իրեն բաշատոդություն և անսպառ եռանդ և նորանոր ներշնչանքներ, որպեսզի ծառայի մեր Սուրբ Եկեղեցուն, մեր հավաքագյալ ժողովրդին, մեր Մայր Հայրենիքին» («Էջմիածին», 1987 թ., Թ-Ժ, էջ 10):

Մեր ժողովրդի համար ծանրին և փոթորկոտ 1990-ական թթ. այս գործունեությունն մարմնավորվելու էր Հազգենյան Հոգևոր Դպրանոցով, փասնյակ եկեղեցիների վերանորոգությամբ, նորերի կառուցմամբ ու հիմնարկելով, մի շարք հոգևոր-բարեսիրական և կրթամշակութային ծրագրերով, այդ թվում և բարեգործական ճաշարանների, Հայորդյաց փների, Մանրանկարչության դպրոցի և համանման հասարակությունների հիմնմամբ, որոնց նպատակն էր հնարավորինս մեղմել ժողովրդի վիճակը և Եկեղեցին կենդանի ներկայություն դարձնել հայաստանյան կյանքում:

Նույն այս նպատակով Գարեգին Բ Վեհափառ Հայրապետը դեռևս Արարապյան թեմում հիմքը դրեց գեղեցիկ մի ավանդույթի՝ թեմական շրջանակում ապրիլի 23-ը հռչակելով նահապալկ հայ հոգևորականաց հիշատակի ոգեկոչման, Ս. Սարգսի փոքր՝ երիտասարդության, իսկ Տյառնընդառաջը՝ նորապսակների օրհնության օր: Նույն կերպ մայիսին շրջանավարտների օրհնության օր հայտարարվեց ուսումնական փարեկների օրը:

Այս արարողություններից վերջին կերպն այսօր ունեն արդեն ընդհանուր հայաստանյան ընդգրկում, երիտասարդությանը Ս. Սարգսի փոքրի և Տյառնընդառաջի անմոռաց հուշերով կապելով իրենց Մայր Եկեղեցուն, իսկ շրջանավարտների՝ դեպ հասունություն փակող ճանապարհը խորհրդանշական կերպով սկսելով եկեղեցի այցելությամբ և այնպիսի ստացած օրհնությամբ:

Ազգային-եկեղեցական սրբագույն ժողովում ընթերցվելով Հայոց Հայրապետ, Նորին Սիրությունն արդեն համահայկական ընդգրկմամբ ու հնչելությամբ է շարունակում եկեղեցաշեն այս գործունեությունը:

«Էջմիածին» ամսագրի խմբագրության կողմից մեր բարեմաղթանքները միացնելով Գարեգին Երկրորդի ծննդյան 50-ամյակի առիթով այս օրերին ստացվող շնորհավորական բազմաքանակ հեռագրերին, որդիական խոնարհությամբ Նորին Սրբությանը կցանկանայինք 1700-ամյակի խորհրդով և լուսաշավիղ ընթացքով հայրապետական արդյունաշատ արարումների նորանոր փաստաթղթեր՝ ի փառս հայ ժողովրդի և Հայաստանի Հանրապետության, Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու և նրա հոգևոր կենտրոն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին: